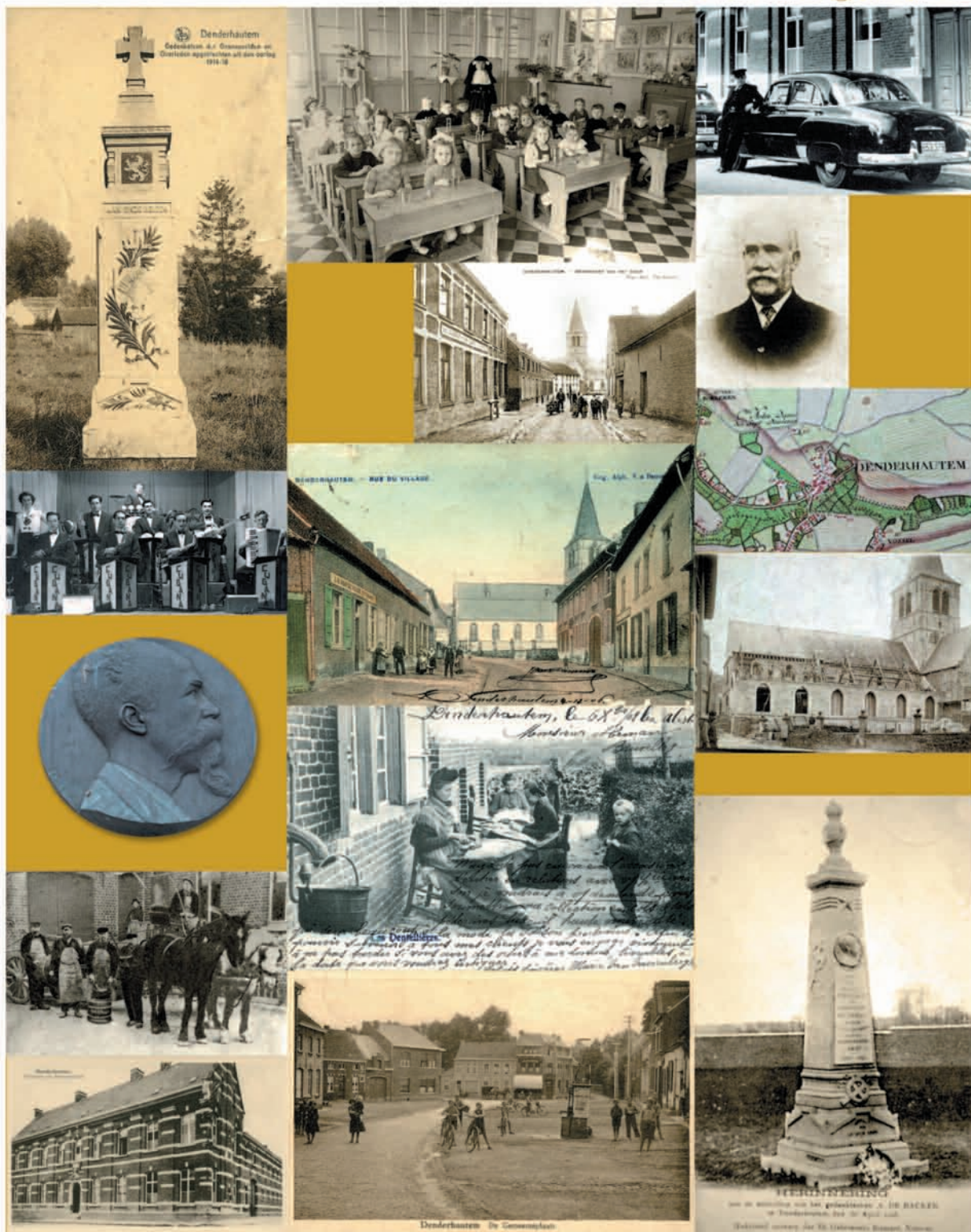

HEEMKUNDIGE KRING

Haaltert & deelgemeenten

Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert, Heldergem,
Kerksken, Terjoden

Heemkundige Kring Haaltert
3-maandelijks ledenblad
37e jaargang 2017 - nr. 1

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Medewerkers:

Denderhoutem:

Luc Pots
Hans Sonck
Raf Hendrickx

Haaltert:

Wim Allaer
Jan Paul De Graeve
Rik De Schepper
John Scheerlinck
Marc Stalpaert
Christophe Provost
Staf Versavel

Heldergem:

Roger De Troyer
William Minnaert
Tony De Rijck - taalcorrector

Kerksken:

Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegebouw
Sint-Goriksplein 17 - 9450 Haaltert
Elke donderdag en eerste zondag
van de maand van 10 tot 12 uur
uitgezonderd juli en augustus

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: € 12
Steunend lid: € 18 - Erelid: € 25
Rek.nr. BE40 4395 0830 6163
Heemkundige Kring Haaltert
Email: info@hkhaaltert.be
Website: www.hkhaaltert.be

Heemkundige Kring Haaltert

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.
HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

*Met de steun van de provincie Oost-Vlaanderen
en van de gemeente Haaltert.*

Redactioneel

Graag danken wij de talrijke leden die hun lidmaatschap hernieuwden. Een aantal hebben dit nog niet gedaan, misschien een kleine vergetelheid! Ingeval u nog interesse hebt voor onze vereniging, wat wij stellig hopen, kan de betaling dan eerstdaags gebeuren?

Wij zijn u zeer dankbaar daarvoor. Wij zullen u opnieuw vergasten op ca. 110 blz. interessante literatuur met ditjes en datjes over de levenswijze van onze voorouders.

In de rijke bibliografie van Haaltert komen er dit jaar twee publicaties bij. Onze medewerker Staf Versavel bewerkte de Liber Memorialis van onze parochiekerk in een rijk geïllustreerd boek: 'Het verhaal van het kerkgebouw en het parochiaal leven van 1848 tot 1980'. Marcel Baetens en Alex Van der Veken presenteren 'K.R.C. Haaltert 75 jaar jong' in een interessant naslagwerk.

Op dinsdag 13 december 2016 werd voor de 7e maal de tweejaarlijkse Cultuurprijs uitgereikt, dit jaar aan Frieda Leemans en aan onze medewerker Joris De Kegel. Zij ontvingen een oorkonde en een waardevol kunstwerk van Herman Abé (Ternat).

Frieda was jarenlang voorzitter van de Davidsfondsafdeling Kerksken-Heldergem en Joris was zeer actief in het socio-culturele gebeuren in onze gemeente, o.m. in de Cultuurraad, in de Heemkundige Kring (secretaris en auteur van talrijke bijdragen), in het Davidsfonds en in het Priester Daensfonds. Namens de Heemkundige Kring een welgemeende proficiat.

De kersverse laureaten Joris en Frieda met hun voorgangers Willy De Loose (2004), Paul Ghijsels (2010), Hubert Verheijen (2012) en Dirk Vijverman (2014). De laureaten van 2006 (Willy Provost, Denderhoutem) en van 2008 (Frans De Meyer) zijn reeds overleden.

Twée kosterdynastieën in Denderhoutem (II)

Van der Haegen, Nicolaus/Niclaes

geboren op 10 augustus 1638 in Denderhoutem. en er overleden op 2 oktober 1693.

Zoon van Van der Haegen Livinus en Mylief Catharina, gehuwd met **Vyverman Judoca**, dochter van Vyverman Mathias en De Backer Petrina,

geboren op 15 augustus 1636 in Denderhoutem

en er overleden op 11 januari 1710.

Gehuwd op 22 oktober 1659 IN Denderhoutem

Kinderengeboren in Denderhoutem:

- Van der Haegen, Catharina-Judoca
29 januari 1660
- Van der Haegen, Adrianus
geboren op 14 januari 1663
- Van der Haegen, Jacobus
10 mei 1665 in Denderhoutem (?)
- Van der Haegen, Joannes ,
mei 1667
- Van der Haegen, Elisabeth
2 januari 1669 en † 13 april 1701
- Van der Haegen, Joanna-Maria,
23 maart 1671 en † 23 oktober 1745
- Van der Haegen, Petronella
27 mei 1673 en † op 24 mei 1675
- Van der Haegen, Maria-Anna
28 december en † 13 februari 1746
- **Van der Haegen, Michael/Michiel**
geboren op 1 januari 1681 † 20 oktober 1721

Van Niclaes weten wij dat hij niet alleen koster was maar ook "Capelleman van der Cappelle van Onze Lieve Vrouw ter Laserije" (de latere kapel van O.L.Vrouw van Zeven Weeën) maar ook schepen in 1691 en 1692.

Pastoor Judocus Ghijs komt op 2 januari 1676 aan in Denderhoutem en bewaakt het kerkelijk patrimonium met verve. Het moet er toen vreselijk zijn aan toe gegaan, in amper 5 jaar tijd - van 1689 tot 1694 - berokkendende de troepen van Lodewijk de XIVde in Denderhoutem voor niet minder dan 356.721 gulden schade.

Weerom zal een zoon de taak van vader overnemen nl. **Michaël/Michiel Van der Haegen**.

Jammer genoeg was ook hij nog veel te jong (12 jaar) bij het overlijden van zijn vader en werd er waarschijnlijk een tijdelijke vervanger (in de [aangetrouwde?] familie?) gezocht.

Dat de kosterfamilie wel "boerde" blijkt uit de opsomming van de eigendommen van de echtgenote Judoca, weduwe van Niclaes Van der Haegen - Vyverman met ondermeer de twee "behuysde stede" in het Landboek van Denderhoutem (zie inleiding). Zo kon een financiële regeling met de kosterad-interim geen probleem vormen. Jammer genoeg hebben wij zijn identiteit niet kunnen achterhalen.

Van der Haegen, Michael/Michiel

Geboren op 1 januari 1681 in Denderhoutem en er overleden op 20 oktober 1721.

Zoon van Van der Haegen Nicolaus/Niclaes en Vyverman Judoca, gehuwd in Denderhoutem op 23 januari 1704 met **De Cock Joanna**, geboren op 10 september 1680 in Denderhoutem en er overleden op 28 februari 1751. Dochter van De Cock Petrus en Van den Storme Maria.

Kinderen geboren in Denderhoutem:

- **Van der Haegen, Josyne**
1 december 1704 en er overleden op 26 augustus 1763
- Van der Haegen, Maria
- Van der Haegen, Anna-Maria
22 maart 1709 en er overleden op 28 mei 1729
- Van der Haegen, Petrus
7 oktober 1711 en er overleden op 13 februari 1714
- **Van der Haegen, Petrus**
geboren op 24 augustus 1714 en er overleden op 23 november 1781
- Van der Haegen, Catharina
- Van der Haegen,
Joanna-Maria-Catharina

- **Van der Haegen, Petrus-Josephus,**
24 januari 1746
- Van der Haegen, Joanna-Catharina,
19 oktober 1748 overleden op
17 oktober 1829
- Van der Haegen,
6 mei 1752 en er overleden op 21 juni
1816.

Dit zal voorlopig zijn oom **Joannes D'Haeseleer** (°1704-†1748) doen die gehuwd was met **Josyne Van der Haegen** (°1704-†1763), de zus van Michaël.

Bij het overlijden op relatief jonge leeftijd van Michaël/Michiel op 20 oktober 1721 is het zoontje **Petrus** slechts 7 jaar en dus nog te jong om de taak van koster over te nemen.

Petrus Van Der Haegen

geboren op 24 augustus 1714 in Denderhoutem en er overleden op 23 november 1781, zoon van Van der Haegen Michael/Michiel en De Cock Joanna, gehuwd te Denderhoutem op 21 januari 1736 met Eeman, Elisabeth, geboren op 9 november 1713 in Denderhoutem en er overleden op 1 maart 1783, dochter van Eeman Joannes en Schoupe Anna-Catharina

Kinderen geboren in Denderhoutem:

- Van der Haegen, Maria-Theresia
g27 april 1737 en er overleden op 17 september 1800
- Van der Haegen, Joanna-Catharina,
5 maart 1739
- Van der Haegen, Maria-Josina

Van der Haegen, Petrus-Josephus

geboren 24 januari 1746 in Denderhoutem en er overleden op 10 februari 1776, zoon van Van der Haegen Petrus en Eeman Elisabeth, gehuwd in Denderhoutem op 20 oktober 1766 met **Ceulemans, Anna-Catharina**, geboren in 1746 in Haasdonk en overleden in Denderhoutem.

Kinderen geboren in Denderhoutem:

- Van der Haegen, Joannes-Franciscus,
17 december 1767 en er overleden op
11 januari 1811
- **Van der Haegen, Petrus-Josephus,**
6 oktober 1769 en er overleden op
25 februari 1807
- Van der Haegen, Joannes-Baptiste
29 januari 1772

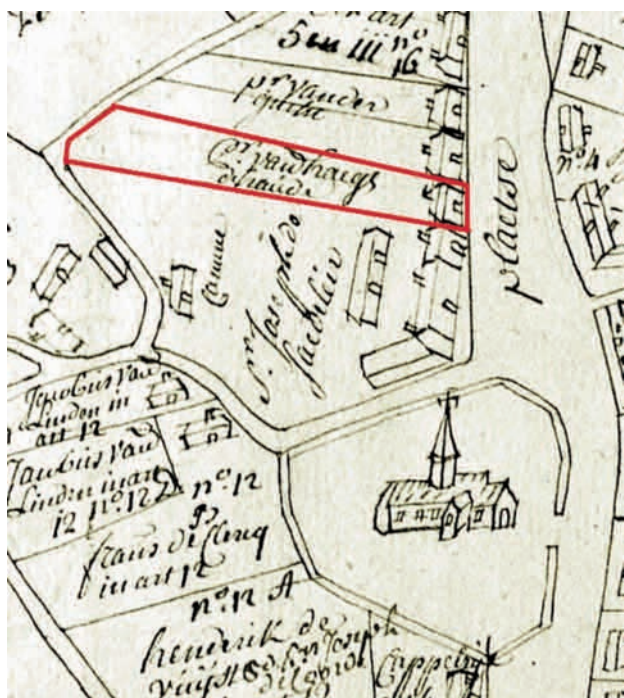
Als vader Petrus ontslag neemt begint zijn zoon Petrus-Josephus Van der Haegen aan het kostersambt.

Deze koster lustte zo veel jenever, dat hij ergernis gaf. "De abt wou hem ontslaan, mits een attest van slecht gedrag door de schepenen werd afgeleverd; maar dezen durfden' dit niet geven, daar de voor- naamste inwoners van het dorp tot zijn familie behoorden (1775)".

De man overlijdt op 10 februari 1776. Zijn weduwe Anna-Catharina gaat op 30 januari 1777 een tweede huwelijk aan met Ludovicus Rijdans die "kosterde" tot zijn stiefzoon zelf het roer kon in handen nemen nadat hij eerst een tijdje koster was geweest in Impe.

Petrus-Josephus Van der Haegen

geboren 6 oktober 1769 in Denderhoutem en er overleden op 25 februari 1807. Zoon van Van der Haegen Petrus-Josephus en Ceulemans Anna-Catharina, gehuwd in Denderhoutem op 21 maart 1800 met De Cock, Barbara - weduwe van Gysels, Petrus-Josephus (° 6.8.1755 - † 10.11.1796) met wie ze 7 kinderen had, geboren op 7 juni 1757 in Denderhoutem en er overleden op 17 januari 1823. Zoon van De Cock Joannes en De Dier Joanna-Maria

Hun huwelijk blijft kinderloos en Petrus-Josephus Van der Haegen wordt als koster opgevolgd door zijn broer Joannes-Franciscus Van der Haegen.

Op een figuratieve kaart van de goederen van de Sint-Adriaansabdij in Geraardsbergen staat een woning aangeduid als eigendom van Cr (Coster) Van der Haegen.

Het is heel waarschijnlijk dat de kaart dateert van na 1778 en wel omdat als eigenaar van het hoekperceel Joseph De Sa(e)deleir (*) staat vermeld die de nu nog bestaande maar verbouwde woning - volgens de inscriptie op de zijgevel - liet bouwen in 1778.

(*) Wij weten dat de Haaltertse familie De Sa(e)deleir in 1720 de erfmeierij van Denderhoutem kocht van Graaf van Imbeecke. Jan De Sa(e)deleir (° 9.3.1687 - † 7.9.1754) verwierf deze meierij "volgens den hauden leenbouck van daete den 27 juli 1720; folio 38, verso "voor 356 p. groot wisselgeld..

De financiële voordelen aan deze koop verbonden waren legio. De meier was een ambtenaar die als tussenpersoon fungeerde tussen de plaatselijke bevolking en de Heren (van Rotselaar) omdat die zelf nooit in de streek vertoefden. Gewoonlijk zat de meier de vergaderingen van de vierschaar voor. Hij was niet alleen belast met de ordehandhaving en de misdaadbestrijding in zijn ambtsgebied maar waakte ook over de objectiviteit van de rechtbanken, inde de gerechtelijke boetes en zorgde voor de correcte uitvoering van de vonnissen.

Overigens was een meier geenszins verplicht vervolging in te stellen: hij kon met de beschuldigde een compromis sluiten, waarbij deze door het betalen van een zeker bedrag buiten vervolging werd gesteld. Dat gaf wel eens aanleiding tot misbruiken...

Alle mogelijke gebeurtenissen op de parochie deden de kassa van de meier rinkelen : " van gevangenisstraf van drij daeghen, den meier heeft ontvangen twee grooten" tot loslopende koeien, aan- en verkoop van onroerende goederen, erfeniskwesties, het houden van de "Kerckgeboden" (mondellinge mededelingen van op de kerksteen of "bosjer").

Jan De Sa(e)deleer werd dus meier in 1721. Zoon Jozef was pas 22 wanneer hij hem opvolgde en het meierschap bleef quasi ononderbroken in de familie tot 1789 (met een onderbreking van 1772 tot 1778).

Dit alles rendeerde prachtig en zo kon inderdaad het familiebezit van de De Sadeleers flink aangroeien.

Was Petrus-Josephus of zijn broer Joannes-Franciscus/Jan-Frans Van der Haegen de eigenaar van het pand? Feit is dat wanneer Jan-Frans overlijdt in 1811 er geen opvolging is en met Philippus Van Damme een nieuwe generatie koster in Denderhoutem aantreedt die... datzelfde pand verwerven (met een winkel- en woongedeelte).

Ook deze familie zal 2 panden gebruiken: het eerste op het benedendorp, het tweede op het bovendorp.

De allereerste uitgever van postkaarten van Denderhoutem was Theophile Alphonse Van

Damme, de kleinzoon van Donatus, de eerste koster van de Van Damme-dynastie. Deze man had anno 1900 al een reclamebord boven het winkelgedeelte.

Het gebouw bestaat nog altijd - werd uiteraard verbouwd - en het winkelgedeelte doet nu dienst als apotheek.

Philippus Van Damme werd geboren op 6 oktober 1803 en kwam naar Denderhoutem om koster te worden in 1830. Hij huwt 7 jaar later met **Scholastica Van den Steen** op 22 november 1837.

Joannes-Franciscus Van der Haegen

geboren 17 december 1767 in Denderhoutem en er overleden op 11 januari 1811.

Zoon van Van der Haegen Petrus-Josephus en Ceulemans Anna-Catharina, gehuwd in Denderhoutem op 9 juli 1801 met

Van Cutsem, Cornelia-Francisca, geboren op 30 januari 1760 in Appelterre en overleden op 15 september 1808 in Denderhoutem.

Zoon van Van Cutsem Guiliaume en Wauters Barbara , overleden in 1801 in Ninove, wwe Coppriau, Cornelius.

Kinderen:

Van der Haegen Joannes-Josephus, geboren in Ninove en er overleden op 11 april 1802.

Van der Haegen Maria-Bernardina, geboren 23 juni 1804 en overleden op 3 september 1854 in Appelterre-Eichem.

Meer dan anderhalve eeuw zal deze familie op haar beurt de kerkdiensten met zang en orgelspel opluisteren in de Sint-Amandus parochiekerk..

Errata: wijzig op blz. 10 in vorig nummer: “ De vader van Niclaus/Niclaas was pas 7 jaar toen zijn vader overleed op 9 februari 1645’.

(Vervolgt)
Luc Pots

Straffe taal in de krant

Het gebeurde in Heldergem -1899

In Klokke Roeland, (Daensistisch dagblad) van 28 mei 1899 lezen wij een aardig staaltje van de toenmalige journalistieke taal.

‘Zondag laatst deed eene afdeeling van de fanfare ‘Gevaert’ van Denderhautem een pleziertoertje naar Ressegem. De muzikanten hadden zich wel vermaakt en keerden pertig huiswaarts, toen opeens de achterhoede op het onverwachts aangevallen werd door zes tot acht man in hemdsmouwen en gewapend met stoofdeksels, beirlepels, bezems, lange ijzers, piketten, omtrent de herberg gezegd: In den Koterhaak, te Heldergem.

Verschrikt bij het gezicht der tuigen, waarvan de aanranders zich bedienden, namen de voorsten de vlucht, doch de achtersten konden uit de voeten niet meer geraken en geweldige slagen kwamen op hunne hoofden terecht.

Vier of vijf rolden in de gracht die nevens de baan loopt en de anderen moesten zich met hunne instrumenten verdedigen, wilden zij er nog levend van onder komen.

Vier muzikanten hebben erge kwetsuren aan het hoofd, ook de heer bestuurder ligt met den voor-

schedel open. Vier muziekstukken zijn erg beschadigd.

Niemand heeft de kwaaddoeners herkend, doch het is te hopen, dat het gerecht ze wel zal weten te vinden.

N.B. Volgens nadere berichten vernemen wij, dat de aanvallers reeds twist hadden gehad in gezegde herberg tegen drie jongelingen van Denderhautem die geen deel maken van het muziek.

Daar was er een gevecht ontstaan, het huis van den baas erg beschadigd en twee stukken uit den arm der bazin gebeten (sic!). Ook een jongeling van Heldergem heeft een messteek in den onderbuik bekomen.

Eenigen tijd daarna kwam het muziek voorbij en dat hebben zij dan te lijve gegaan zoals onze lezers weten.

De bewarende gazetten en bijzonder de klappei van Ninove, zullen toch altijd de plicht op de groenen leggen. Wij waarschuwen er onze lezers tegen en zullen ze maar laten voortzagen. Iedereen weet immers dat de zoogezegde katholieken gepatenteerde leugenaars zijn’.

Lees hierover meer in: POTS L.: Aloïs De Backer en het Daensisme-De man en zijn tijd, HK Haaltert, 2014.

2014-18 2014-2015-2016-2017-2018

Gesneuvelde Haaltenaren in 1917

*Houthulst
Ramskapelle
Passendale
Plaatsen van geladen stilte
Onze passen worden trager
Wind nestelt zich
in onze kragen
Vertelt over gebroken levens
Gruwel
in woorden niet te vatten
Heilwitte stenen
zoveel namen
Zij zijn de doden
in Vlaamse velden
waartussen de broze papavers
het roodste rood
de aarde kleurde
Gaven zij
voor onze dag van morgen
hun jonge leven van vandaag (1).
In het 4e jaar van deze waanzinnige oorlog sneuvelden
twee dorpsgenoten (2).*

Denderhoutem treurde om Achiel De Pauw, geboren op 26 september 1893 en gesneuveld in

Ramskapelle op 28 juni 1917. Hij rust op de militaire begraafplaats in Adinkerke.

Achiel was de zoon van linnenwever Frans en Leonie Eeman. Ze kregen elf kinderen onder wie drie tweelingen.

Hun zoon Achiel werd onder de wapens geroepen en werd ingedeeld bij het 12de Linierement, 3de Bataljon, 9e Compagnie met stamnummer 59525. Hij vocht 18 maanden aan het front en vertoefde nog 6 maanden in de achterste linies tot hij sneuvelde op 28 juni. Na de oorlog, op 3 juli 1918 werd een plechtige rouwdienst gehouden in de parochiekerk van zijn geboortedorp.

Uit Haaltert was het Frans Marie Jozef (Frederik) De Mol die sneuvelde. Dit gebeurde in Hoogstade op 20 oktober 1917.

Frans was de zoon van Victor en Angelina De Meyer die woonden in de 'Ziekhuizen'. Het echtpaar kreeg vijf kinderen, onder wie Frans (° 25-02-1888). Hij trad binnen bij de Broeders der Christelijke Scholen en gaf les in de jongensschool in Bazel (Waesland).

Aan het front werd hij brancardier en op 20 oktober werd hij in Hoogstade dodelijk getroffen door een granaat. Hij werd begraven op het militair kerkhof in Hoogstade-Alveringem (3).

Deze familie werd zwaar getroffen. Zijn schoonbroer Prosper Schockaert die gehuwd was met zijn zus Maria Justina sneuvelde op 15 mei 1915 in Adinkerke (zie HK, jg. 2015, nr. 1).

Roger De Troyer

- 1- Bekroond gedicht van Monique Quintelier door de Cultuurdienst van Herzele (november 2014)
- 2- DE TROYER R., 'Gesneuvelde soldaten WO I en WO II', Heemkundige Kring Haaltert, 2005
- 3- Frans De Mol is niet vermeld op de oorlogsmonumenten op het Sint-Goriksplein en op het kerkhof.

Het verhaal van Jozef Raes (Ekent) en Jozef Raes ('s Gravenkerselaar)

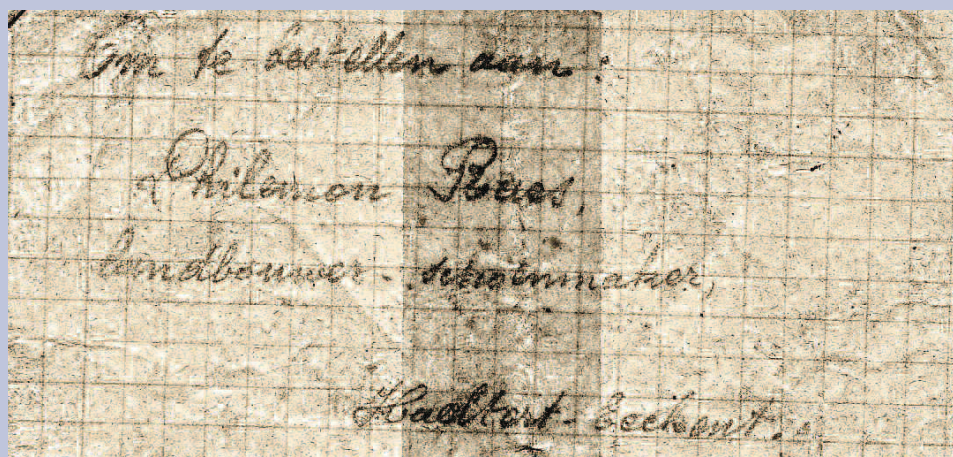
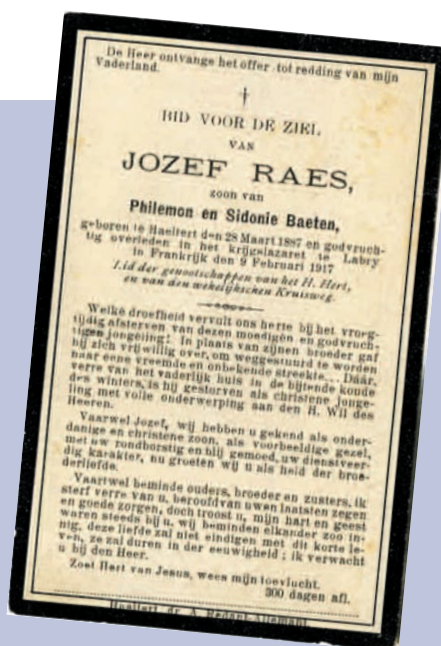
Het toeval wil dat twee jonge mannen met dezelfde naam die op een paar honderd meter van elkaar woonden, op dezelfde dag opgeëist werden en in hetzelfde ZAB 28 (Zivil Arbeiter Bataljon) ingedeeld werden. Welke verwarring kan ontstaan bij de toenmalige gebrekkige berichtgeving?

Jozef Raes, °Haaltert, Ekent op 28-03-1887, was het tweede kind in het gezin van Philemon en Sidonie Baeten. Philemon was landbouwer en schoenmaker. Normaal was het hun oudste zoon Victor Alfons die opgeroepen werd. Zijn jongere broer nam echter zijn plaats in. Jozef vertrok samen met verscheidene Haaltenaren op 06-11-1916. Na enkele dagen verblijf in de gebouwen van De Wolf-

Cosijns in de Gentsestraat te Aalst vertrokken zij naar het interneringskamp in Onville (N-Fr.). Door onvoldoende gezondheidszorg en ontbering, drie maanden na de verbanning, overleed Jozef in Labry op 09-02-1917 en werd er begraven op de militaire begraafplaats.

De familie bewaart een brief van Jozef, waaruit wij kunnen bevestigen dat hij de plaats ingenomen had van zijn broer.

Zijn naamgenoot Jozef Raes, °Haaltert, 's Gravenkerselaar op 26-03-1897, vijfde kind in het gezin van Joannes Baptist en Rosalia Lievens,

Lieve ouders, broeders en zusters,
 Ik heb met vreugde, samen met het gezin van Emiel en
 Jérisse, ook het mijne ontvangen, waarover ik u zeer dank-
 baar ben, in afwachting van het groot pak. Myne gezondheid
 is nog altijd zoo voordelig mogelijk en hoop, met Gods hulpe
 zoo haast huis te keeren.

Ook schrijft gij over het werk van hieldo dat ik voor mijnen
 broeder gedaan heb. Neem het zoo hoog niet op; wie zek-
 er anders niet gedaan hebben die een goede genegenheid
 voor zijnen broeder gevoelt. Ik beheloo mij niet hetgene
 ik voor hem gedaan heb; nee, ik ben er zelfs zeer tevreden
 over, want ik heb daar goede vrienden gevonden in
 Jérisse en Emiel, ja, ik dank hen, na mijnen broeder
 en zusters, ook als broeders.

Eus, lieve ouders, hoop nu mij moogt ge zeer verust zijn,
 dat mijn broeder en zusters in de toekomst in de
 rouw by zulke makkers niet gevonden hebben en ik aan
 het als een voorbeschiktheid van God. - Ook gevoelde ik
 mij zeer verlicht, toen ik in mijnen brief las dat mijnen
 broeder en mijne gezellen elbons en Frans elbaaschaats en
 elbons en elbaaschaats elbaaschaats altijd gezond en wel te huis
 zijn, want het ware te mij, moesten zij ook in mijn lot doelen.

Wat de zaken aangaat die gij mij vroeg openden, de weet
 beste ouders, dat ik niet erg kieskeurig ben, en alles wat gij mij
 opsend, zal zeer welkom zijn.

Alle dagen, lieve ouders, broeder en zusters, bid ik God, vooral
 het mij mogelijk is, opdat hij mij en allen in goede gezondheid
 kon bewaren en opdat wij het geluk zouden mogen smaken
 spoedig elhande weder te zien.

Ik zal mijn briefje sluiten en hoop zoo spoedig mogelijk van
 huis weg te ontvangen, blijf ik uw liefhebberde zoon, Jozef Raes.

vertrok eveneens op 6 november. Hij woonde in de
 toen bekende herberg 'In den Bureau'(1).

Een drietal maanden na hun vertrek kwam het dra-
 matische bericht van het overlijden van 'ene' Jozef
 Raes. Waren de gegevens onvolledig en/of verkeerd,
 hoe dan ook, Joannes Baptiste en Rosalie Lievens
 werden ervan verwittigd dat hun zoon overleden was
 in Labry. Een paar dagen nadien werd er een gebeds-
 stonde gehouden aan de buurtkapel 'O.L.Vrouw van
 Bijstand' aan de 'linjekes' in 's Gravenkerselaar.
 Tijdens de bidstonde kwam er een bericht van de
 gemeentediensten (gebracht door de 'sjampetter')
 dat het niet Jozef Raes uit 's Gravenkerselaar was,
 maar wel Jozef Raes

(schoenmoukers Zjef) uit Ekent! Wij kunnen ons
 moeilijk de emoties voorstellen bij de beide fami-
 lies!

Willy De Loose

- 1- De herberg werd 'In den Bureau' genoemd, omdat er een
 'pupiter' aanwezig was gebruikt door de notaris bij nota-
 riële verkopen.
- 2- Met dank aan de familie Ringoot voor de informatie.

De aankomst der Romenen

Op een der volgende dagen, een woeste wind deed de takken der boom- en kraken en zweepte de regen die las bij stroomen nederviel over de aarde. Te

midden zulks weer moesten wij steeds nog de zware steenen op de wagens laden, welke dan moesten den berg optrekken. Ja, dan waren wij trekhonden geworden. Wanneer de werkuren waren opgelopen trokken wij naar onze barakken beladen met een stuk hout en druipende van het nat. Wij waren allen doorweekt, tot op onze huid moesten wij ons verschoonen en bedenk eens dat er reeds velen waren, die het noodige niet meer hadden om hen te ververschen en dan des anderendaags opnieuw met hunne natte kleeren moesten naar den arbeid trekken.

Na ons wat gewarmd te hebben gingen wij aan gene zijde van ons kamp die vreemdelingen eens aanstaren, want daar was een kamp aangericht van Roumeensche krijgsgevangenen. Hoe ellendig zagen deze er uit, ja deze hadden nog meer geleden dan wij, want zij waren in eenen erbarmelijken toestand gedompeld. Wanneer zij ons ontwaardden vroegen zij ons wat Tabac of eene cigaret, waar wij dan zouden om gevochten hebben. Brood vroegen zij ook maar wij hadden zelf geen kruimeltje om onze hongerige magen te stillen. Wij hadden medelijden met deze zoo diep ongelukkige, want ook zij waren in die wreede beulenheden gevallen, die hunne slachtoffers tot de hongersdood veroordeelden. Onmogelijk is het te beschrijven wat al die wreedheden wij van deze jongens hebben gezien. Zij aanzagen zulks voor eene gunst wanneer er eenen hunner broeders uit het leven scheidde. Ja, zij smeekten elkander op tijd hun te dooden, eene ziekte kwam onder hen en op weinigen tijd wierden er velen van het leven weggerukt en zoo van het lijden verlost. Vijfhonderd waren er daar aangeko-

men en na twee maanden verblijf, wanneer zij dan vertrokken, rusten erdaar in de gronden van Onville driehonderd dier vreemde jonge helden. Deze waren ook zoo verre van hun vaderland, zoo verre van hunne ouders, familie en vrienden gestorven ten gevolge van de verschrikkingen van den oorlog die gansch het ongelukkige Europa in rep en roer, in volkomene slavernij gedompeld heeft. Wat al rampspoed, wat al ellende.

Verandering in de werkuren

't Was in het begin der maand Maart, de dagen waren al een weinig verlengd, er kwam nu en dan al een zonnige heldere dag, maar nog vele slechte dagen hingen in de lucht. Toch wierden de uren van den arbeid verlengd, wij moesten den veldketel op de top van de berg voeren, waar dan in 't vervolg onze soep moest gekookt worden. Wij moesten werken van acht uren 's morgens tot 12 uren, dan ontvingen wij soep, om half een uur moesten wij opnieuw beginnen tot half vijf, dan mochten wij naar onze barakken weerkeeren, waar wij ons weinige brood aten en dan het genot der rust genooten. Zo sleten wij onze dag voort, steeds in lijden en ellenden.

Dikwijls dat wij binst het middagmaal al overvallen wierden door erge sneeuwbuien of dikke hagelsteenen die door een scherpe noorderwind wierden voortgezweept, zo zaten wij daar te bibberen van koude onze zoo flauwe soep te verslinden. De Duitschers hadden zich eene barak gebouwd van dunne twijgen waarover zij dan paardendecksels hingen en zoo zaten zij toch in 't droog terwijl wij koude bibberden.

Doch lang moeten wij, lieden der achtste sectie aan deze wreede tornamenten niet blootgesteld, want wij moesten aan een ander werk beginnen. Wij moesten een kabel aanrichten om alle strijdbehoeftigheden naar den top van den berg te brengen waar zulks op eenen veldtrein wierd geladen en naar het front gevoerd.

Des smorgens om acht uren moesten wij oprukken, wij brachten den voormiddag door met putten te steken an allerhande werk verrichtende om twaalf uren mochten wij de werkplaats verlaten om ons karig maal te nemen. Na een halfuur trokken wij terug naar het werk tot vijf uren. Daarna hadden wij vrijheid en mochten wij hout zagen om ons te verwarmen in angstige afwachting voor den volgenden dag, want wij waren op het einde der maand en waren van dag tot dag onze pakken te verwachten.

Vele goede dagen hebben wij op dit werk daar overgebracht, want wij werkten daar bij Duitsche pioniers en deze bestonden uit Beiersche soldaten en dezen hadden medelijden met ons zoo ellendig lot. Dikwijls dat wij een werk verricht hadden waar wij vermoeid van waren, dan mochten wij ons een uur rusten en zulks was met groot genoegen, maar met grotere woede staarden die bandieten die ons bewaakten zulks aan, want dat was een grief voor hen ons een enkel oogeblikje met rust te zien.

Zoo hebben wij daar eens een toneel bijgewoond die ons allen vreugde en genoegen baarde. Gij kunt oordelen dat dit voor ons, droeve Bannelingen, eene overgroote blijheid was, te zien dat wij verdedigers en beschermers hadden tegen die wreede beulen.

Het hoofd gebogen, in droeve gedachten verslonden trokken wij den berg op. Wij waren vergezeld door twee Beierse soldaten en eenen dier cipiers die ons moesten bewaken, maar deze laatste was aan den zoom van het Bosch achtergebleven met nog twee onzer medebroeders: slaven. Wij vingden aan

en onder het gelach der Beieren werkten wij langzaam. Weldra zong de eene een lied welke wij in verrukking beluisterden. Ze zegden ons een weinig rust te nemen, hetgeen wij ons geen tweede maal lieten zeggen. Wij zaten daar reeds twee uren toen de bandiet die wij hadden achtergelaten ons een bezoek kwam brengen. Wanneer hij ons daar zoo zag zitten een pijp te rooken, dan steeg zijne woede ten top en met eene echte razernij kwam hij ons toegesprongen en riep met heesche stem: Loos, loos, arbeiden, gij vervloekte honden, was machts doe hier. Verschrikt sprongen wij allen recht en namen in allerhaast ons werkgereedschap ter hand, want wij wisten maar al te wel, wat op zulke woede ging volgen. Doch onze verdedigers waren daar en dezen namen voor ons het woord. Zet u maar allen neer, zoo sprak hij tot ons, ik zal de held zijne woede wel temmen en richtte zich tot hem, die van woede beefde. Och, mijne lieve, sprak de Beier, wat dwaze gedachten zitten in uw hoofd, weet gij niet wie hier te bevelen heeft, daar hebt gij u niet mee te bemoeien. Daarom vertrekt maar snel zoo gij mijne woede niet wil aanhitsen. Met eene verwensching in den mond sprong hij op den Beier toe, maar dezen was hem voor en zoo waren zij op een oogwenk handgemeen en den beul der slaven kreeg daar eene goede klopping.

Sindsdien hebben wij nooit meer verontrust geworden door dezen getemden leeuw, ja hij was zelfs goed voor ons geworden.

Valerie Hunninck, Kerksken

(wordt vervolgd)

Documentatiecentrum

Wij danken:

Marcel Van den Steen, Haaltert: foto's topmolen 1899

Dirk Vijverman (Oorlogsmuseum), Haaltert: geeft vlag van de opgeëisten WO I in bewaring.

Wim Allaer, Haaltert: Kaartenboek Abdij van Ninove

Petra Van Steenberghe, Haaltert: etiketten van likeurstokerij Robert Van Liedekerke, Ede.

Eddy Nys, Nieuwerkerken: bidprentjes.

Errata:

In het vorig nummer blz. 23 is bij de namenlijst onder de klasfoto de 5e rij ontsnapt, waarvoor excuses. Hierna de namen van de leerlingen achteraan: Etienne Elskens, Julien Van den Borre, Jozef De Lepeleer, Alfons De Saedeleer, Frans Coppens, Gaston De Jaegher, Marcel Van den Eynde, Marcel De Neve, Albert Scheerlinck, Petrus Van Leuven en Alfons Scheerlinck.

Mgr. Van Hoeck Van Haaltert naar Zuid-Afrika

Herberg De Kloet (Bruulplein)

Er kwamen 11 kinderen, onder wie een dochter Isabelle (°16-06-1784) die een voorechtelijk kind baarde op 19-03-1810 met de naam Carolus. Hij staat aangegeven als herbergier 'In de Kloet' en huwde op 18-02-1840 met Theresia Leroy. De volgende generaties bleef de herberg in het bezit van de familie Ruysinck (2).

Eén van de verdienstelijke inwoners van onze gemeente was ongetwijfeld Francis Clemens Van Hoeck. Als wij 'Van Hoeck' zeggen, denken wij onwillekeurig aan 'De Kloet' met de daaraan gelinkte familie Ruysinck.

Laat mij toe summier de stam Ruysinck te belichten.

De zoektocht start in Erembodegem waar Joannes Baptist geboren werd en op 27-07-1771 te Haaltert huwde met Catharina Maerschalck. Hij werd uitbater van de legendarische herberg 'In de Kloet' op 'den Briel'. In de lijst van 'herbergen, aubergien ende brandewijnhuysen', opgemaakt in 1779 op ordonnantie van Hare Majesteit Maria Theresia van Oostenrijk, lezen wij: 'Jan Baptist Ruysinck, filius Adriaen, woonende in zijn huys gestaen en geleghen binnen Haaltert in het gehuchte ten Briele, den welken verclaert dat het te zijnen voornoemde huysse van alle oude en immemoriale tyden herberge heeft geweest met permissie vande edele heeren vande lande van Rotselaer, deze herberge genaemt het vossenhol...' (1)

In de jaren dertig waren het Karel Jozef en zijn echtgenote Irma De Buysscher die de pinten taptten in de Kloet. Eén van de vijf kinderen, Clement-Jozef ('Zjefken den bakker' of 'Zjefken outj de Kloet') was de laatste kastelein in de rij. Hij werd geboren op 22-02-1902 en overleed op 16-07-1932. Naast de tapactiviteiten werd hij nog bakker en zijn echtgenote Irma runde een specerijwinkeltje. Begin de jaren dertig werd de kraan definitief toegedraaid en de oven gedooft. Na de dood van Clement-Jozef in 1936 ging dit 'historisch monument' van 'den Briel' tegen de vlakte. Zijn twee dochters Laura en Marie bouwden op het perceel hun woning. In één van de twee zit nog een herinneringssteen met de afbeelding van een kloet (dialect voor klomp) en het jaartal 1937.

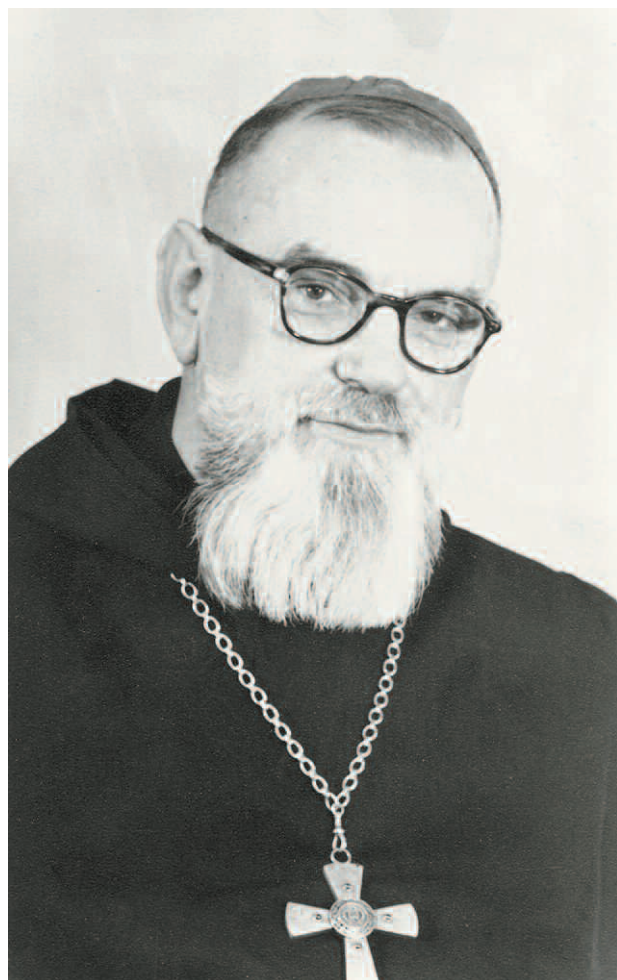
Maria huwde Dominique Perdaens (ex. Nieuwerkerken) en Laura trouwde met de Gentenaar Maurice Van Hoeck (°17-09-1900 en + Haaltert 21-04-1973).

Vader Van Hoeck kreeg de functie van 'Rijksontvanger' in onze regio en verhuisde naar hier in 1911. Het gezin met 13 kinderen huisde in de

woning op de hoek Dorp-Achterstraat. Zoon Maurice werd vlug geïntegreerd in het Haalterts dorpsleven. Na zijn studies bekleedde hij eveneens een ambt bij de financiële diensten en in zijn vrije tijd was hij 'een duiveltje doet al'. Hij was vrijwillige medewerker in de plaatselijke bibliotheek, medestichter en voorzitter van bij de start in 1951 tot 1962 van de plaatselijke KWB-afdeling, kassier bij de toenmalige BAC (de ontvangen vergoeding voor deze job schonk hij aan de plaatselijke KWB-afdeling!) en bovenop stond de bel niet stil voor hulp bij administratieve en financiële rompslomp. In de reeks 'Vlaamse Toeristische Bibliotheek' van de VTB schreef hij het boekje 'Haaltert, kantwerkstersgemeente'.

Het mag ook gezegd dat de familie Van Hoeck Christelijk geïnspireerd was en behoorde tot de trouwe kerkbezoekers. Een broer van Maurits werd priester in het bisdom Mechelen, een zus was religieuze bij de Visitandinnen in Gent en zijn twee jaar jongere broer François Louis Joseph ging door het leven als Monseigneur Francis Clemens Van Hoeck. Hij werd geboren te Gent op 28 juni 1903 als 11de kind van Eugène Van Hoeck en Marie Battardy. De lagere school bezocht hij nog bij de Broeders van Onze-Lieve-Vrouw van Oostakker in Hoegaarden. Na de komst naar Haaltert vervulde hij zijn studies bij de Jezuiten in het Sint-Jozefcollege te Aalst. Na de filosofische studies in het Klein Seminarie te Sint-Niklaas (1921-23) trad hij in bij de Benedictijnen in Affligem, waar hij op 21 september 1923 bij zijn inkleding de naam Clemens kreeg. Hij legde de tijdelijke geloften af op 5 oktober 1924 en deed zijn legerdienst in Beverlo-Leopoldsburg (1925-26).

Op 5 oktober 1927 legde hij de plechtige geloften af en ontving hij de priesterwijding te Affligem op 30 oktober van datzelfde jaar. Zijn plechtige eremis droeg hij op in Haaltert op 15 november. Hij ver-

trok in de maand december naar de missie van Noord-Transvaal, samen met de Apostolische Prefect, Salvator Van Nuffel, eveneens monnik in Affligem.

In 1930 werd hij rondreizend missionaris in het Potgietersdistrict tot hij een jaar later pastoor benoemd werd in Warmbad. Het aantal praktiserende gelovigen steeg er van 592 tot 1250. Vele Haaltenaren ontvingen prentkaarten met een opname van zijn gebedswagen en met de vraag om steun voor zijn apostolaatwerk.

+ Elk jaar 20.000 km. met mijne
rondreizende kapel door west Afrika!
Mag ik u een kleine aalmoes vragen
om de onkosten te dekken!
Dankbaar gemen
A. Almonstern Hoeck
a.B.

Door zijn inzet kwam er het Sint-Vincenthospitaal voor blanken en kleurlingen. Hij stichtte heel wat buitenposten en als raadsman van de bisschop was hij leider van het team dat de nieuwe Sepedicatholicismus opstelde.

Gedurende de oorlog was hij aalmoezenier in een krijgsgevangenkamp voor Italianen nabij Warmbad. Ondertussen had hij ook de Zuid-Afrikaanse nationaliteit aangenomen.

Toen de eerste abt-nullius, Mgr. Frederic Osterrath, ontslag nam, werd hij op 6 januari 1954 benoemd tot tweede abt-nullius van Pietersburg en titulair Bisschop van Cissi in Mauretanië. De wijding gebeurde in de kathedraal van Pietersburg op 1 mei 1954. Hij koos als wapenspreuk (met een allusie op zijn naam) 'Angulari lapide Christo' (Op de 'hoek'steen Christus).

Op 1 mei 1954 celebreeerde hij zijn eremis als pas gezalfde bisschop in Haaltert.

Zijn eerste taak was de overbrenging van het klooster van Noodhulp in de Magoesbaskloof naar Koppiesfontein in Pietersburg. Onder zijn bestuur bouwde men 30 kerken en werden twee hoofdposten opgericht (Haenertsburg en Seshego). Te Subiaco werd een pastoraal centrum opgericht.

Het aantal gelovigen steeg er spectaculair van 18000 tot ruim 58000.

Onze dorpsgenoot werd sterk gewaardeerd en was aanwezig bij de sessies van het tweede Vaticaans Concilie. Hij zetelde ook in de commissies voor liturgie en in het diaconaat van de bisschoppenconferentie en was propagandist van de 'Confraternity of Christian Doctrine'.

In 1974 bood hij wegens gezondheidsredenen zijn ontslag aan en na een opname in het ziekenhuis verbleef hij in Doornspruit. Na 49 jaar missieleven overleed hij op 20 april 1976 in Pietersburg. Hij werd begraven in Doornspruit.

Bisschop Van Hoeck kwam ook sporadisch naar Haaltert, o.m. bij de 'Roepingsdag', een samenkomst van de Haaltertse religieuzen in augustus 1967 (3).

Zittend: Laura Ruyssinck, Marc Stalpaert, Maurice Van Hoeck met Johan Perdaens, Mgr. Francis Clement Van Hoeck O.S.B.

Staande: Hubert Stalpaert, Lauretta Persdaens, Herman Perdaens, Denise Van den Broeck, Lina De Pelsemaeker, Bavo Perdaens, Godelieve Van Heghe en Iwijn Perdaens

Marc Stalpaert

- 1- SCHEERLINCK J., *Herbergen van Groot-Haaltert in 1779 in tijdschrift HK, nr. 2, 1996*
- 2- DE LOOSE W., *'In de Kloet' in tijdschrift HK, nr. 3, 1991*
- 3- *Idem, 'Mijne groeten uit Haaltert', HK, 2000, blz. 26 en 27*

Met dank aan Frank Teirlinck (Archief Abdij Affligem)

Het veebestand in Heldergem 1940-1960

In het midden van de vorige eeuw waren er in onze landelijke gemeente tientallen 'keuterboerkes' die door eigen kweek van vee en groenten in hun levensonderhoud voorzagen: granen, aardappelen en groenten uit de hof, schapen werden gekweekt voor melk en wol, kippen zorgden voor de eieren. De melk van de koeien werd opgehaald voor de melkerij. Sommigen hielden een varken en bij de slachting werd een deel van het vlees bewaard in houten kuipen met pekkel (zout).

Het fruit van enkele fruitbomen in de boomgaard grenzend aan het hoefetje was seizoensgebonden. In het voorjaar waren er de kersen en de pruimen, later de perziken en de oogstappelen, in het najaar de Jaques-les-bels (de sakrabel), de renetten (bewaarsappelen) en de noten. Met Sinterklaas lagen er enkele sinaasappelen in het mandje!

De werkkledij was een 'démitten' of veloeren vest (bruin met zwarte mouwen) en broek. Onverslijtbaar!

Het 'schoon kostuum' en moeders zwarte kleding zag het daglicht voor de zondagmis, de kermis en bij het huwelijk of overlijden van een familielid.

De middelgrote 'boerkes' hadden een wat betere levensstandaard, vooral door de verkoop van hun grotere opbrengst. Doch van uitwendige luxe was hier ook geen sprake, alleen bij huwelijken en begravenissen zag men het onderscheid. De betere klasse nam koordiensten om 10 of 11u met drie 'Heren' in groot ornaat.

Noteerden wij enkele jaren geleden nog tientallen veehouders, op dit ogenblik zijn er nog twee belangrijke landbouwbedrijven: Dirk Cooreman (Kerkbosweg) met een 100-tal melkkoeien en Dirk Blondeel (Berenhoek) met een veertigtal koeien.

Onderstaande lijst geeft ons een idee van 'de boerenactiviteiten' in Heldergem, pakweg een halve eeuw geleden.

Landbouwer	koeien	paarden
Terlicht		
Gustaaf Cooreman-Verda Van den Neucker	4	2
Gaston Baeten-Marie-Paule Cobbau	5	1
Albert Van Herreweghen-Godelieve De Clippel	5	1
Philemon De Leeuw-Elisa Jacobs	2	-
Alfons De Bodt-Yvonne De Vuyst	2	-
Berenhoek		
Louis Haegeman-Maria Redant	2	-
Omer De Hainaut-Rachel Van de Wiele	4	1
Alfons De Saedeleer-Alice Tas	2	-
Petrus Haegeman-Elisa De Leeuw	3	-
Constant Van der Hoeven-Emma De Meyer	4	1
Ernest De Cock-Germana Beerens	1	-
Eduard Blondeel-Maria De Leeuw	5	1
Heldergemstraat		
René D'Haeseleer-Zoë De Smet	1	-
Bernard Goublomme-Suzanne Schandevijl	5	1

Herman Gosseye-Martha Van den Steen	4	I
Jozef Hendrickx-Maria De Leeuw	2	-
Jozef Van der Schueren-Maria De Backer	6	I
Theodoor Van der Hoeven-M-Louisa Boon	3	I
Klooster	4	I
Petrus De Cock-Malvina Van den Neucker	4	I
Henri Cooreman-Alice Perdaens	1	-
Theofiel Timmerman-Maria Van der Eecken	5	2 ossen
Emiel D'Haeseleer-Anna Van der Meulen	2	-
Gustaaf Van den Steen-Irma De Jaegher	2	-
Alfons De Court-Leopoldine Vonck	2	-
Maurice Perdaens-Rachel Van Cauter	3	I muilezel
Hilloné De Pauw-Anna Van Ruyskensvelde	3	-
Jules Braeckman-Valentine Temmerman	2	-
Benonie De Cock-Julia Hespeels	2	I

Holbeekweg

Victor Baeyens-Leontine Beerens	2	-

Mottedries

Arseen De Grave-Odile De Cock	2	I

Jozef De Swaef en Paula	4	I

Adolf Hespeels	2	-

Francis Malfroid-Marie-Theresia Van den Bossche	4	I

Kerkbosweg

Emiel Cooreman-Maria De Backer	4	I

Vijverstraat:

Karel Lodewijk Cooreman-Césarine Matthijs	2	-

Petrus Temmerman-Delphine De Leeuw	1	-

Hogendries

Petrus Gosseye-Irma Van Liedekerke	3	I

Bronweg

Benoit Poppe-Romanie Nachtergaele	3	I

Processieweg

Petrus De Troyer-Leonie Baeyens	2	-

Alexis Boon-Leonie De Smet	4	I

Gustaaf Lievens en Margaretha	1	-

August Ascoop-Maria Van den Bossche	4	I

Oud-Dorp

Henri Hespeels-Blondine De Smet	2	-

Hoomweg

Jozef Haegeman-Odile Scheerlinck	1	-

Ivo Braeckman-Elisa De Leeuw	3	-
Gaston Van Boxstael-Célestine Van Mol	1	-
Aimé Van Cauter-Cécile Cobbaut	7	2
Romain De Bruyn-Elza Van Cauter	3	-
Denis Cooreman-Cordilla Van Nieuwenhuyze	1	-
Alfons Beerens-Catharina Beerens	4	1
Jan Baptist De Latte-Maria Ghijssels	2	1

Dekkersveld:

Emiel Boone-Maria Van Melkebeke	4	1 stier
Firmin Van Cauter-Henriette Van Wassenhove	3	1
Benoit Goeman-Anna De Wilde	10	3
Valerie De Pauw-Romanie Julietta Ascoop	4	1

Hogen Dries:

Alfons Temmerman-Barbara De Leeuw	1	

Hoeve Van Herreweghen, Terlicht

Hoeve Goeman, Dekkersveld

Hoeve Cooreman, Kerkbosweg

Hoeve Baeten, Terlicht

Roger De Troyer

Met dank aan Omer De Hainaut voor zijn medewerking en Willy Marckx (foto's)

Uit het familiealbum

In het vorig nummer publiceerden wij op blz. 8, in de rubriek 'Wie helpt', een prachtige opname van een familie met 14 kinderen (opname 1914). Ruim een jaar waren wij opzoek naar identificatie van deze kinderen. En, niet te vatten, maar enkele dagen na de verzending kregen wij een verlossend mailtje van een attente lezer.

Met dank aan Raymond Van Landuyt uit Lebbeke, met roots in Nieuwerkerken en Haaltert die de oplossing bracht.

Het was een opname van zijn familie met o.m. zijn moeder, oom en tantes en hun neven en nichten. Hij bezorgde ons heel wat verdere gegevens en ook een opname van vier jaar later, met een nakomeling erbij, dus 15 kinderen.

v.l.n.r.: 1- Jacques Van de Velde, 2- Albert Lauwereys, 3- Adrienne Lauwereys (1), 4- Henry De Grootte, 5- Karel Van de Velde, 6- Simonne Lauwereys, 7- Joseph De Grootte, 8- Madeleine Lauwereys (2), 9- Jean Van de Velde, 10- Charlotte Van de Velde, 11- Anna De Grootte, 12- Marie-Charlotte (Mimi) Lauwereys, 13- Marie-Louise De Grootte, 14- Fernand De Grootte, 15- Honoré De Grootte (later werd nog geboren: Louise Van de Velde).

De namen in vetjes: kinderen van Arsène Lauwereys en Alice Van de Velde.

Het zijn de kleinkinderen van Honoré Van de Velde en Marie-Charlotte De Peyser. Het echtpaar woonde in Wetteren op het kasteeltje 'De Vijvers'. Er kwamen 4 kinderen: Maria Honorine (° 07-12-1868), gehuwd met Emile De Grootte; Alice (° 28-10-1876) huwde Haaltenaar Arsène Lauwereys (° Achterstraat, 03-06-1876) en Robert (° 24-04-1879) huwde Adèle Bombaert (3).

Arsene Lauwereys was kanthandelaar en woonde in de Stationsstraat. Hij was de halfbroer van onze vooroorlogse burgemeester Charles Lauwereys.

1- Adrienne gehuwd met Raymond Van Landuyt, gemeentesecretaris te Nieuwerkerken

2- Madeleine gehuwd met Haaltertse kunstschilder Frans Coppens

3- De zus van Adèle Bombaert huwde Alfons Lauwereys, broer van burgemeester Charles Lauwereys.

Spijskaarten (II)

Een uitsmijter voor de Communie van Marc & Dirk Roelants

Ook hier dezelfde toppers in soepen; Oxtailsoep, aspergeroomsoep en toch ook tomaatsoep met balletjes zeker... de kinderen hadden toen blijkbaar reeds een vinger in de soep. Sint-Jakobsschelpen waren toen ook zeer gegeerd. Tong in Madeirasaus en tongreepjes op zijn Normandisch spanden de kroon. We spotten Hertoginnenaard-appels, opgespoten aardappel-pureetoeftjes met ei en melk, (pommes- duchesse).

Niet alleen waren communies, vormsel en huwelijken een reden tot feesten.

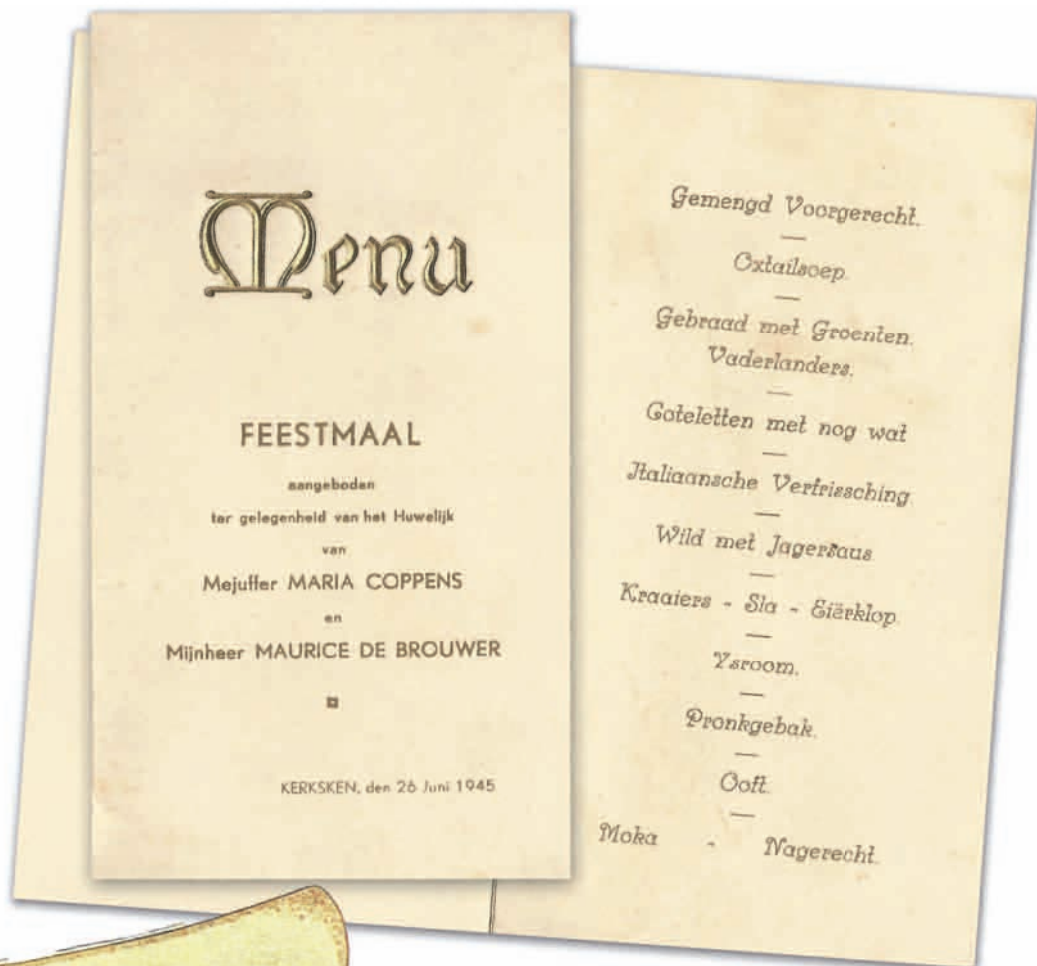
Ons opzoekingswerk leidt naar een eenduidige vorm en inhoud van de menu's. Hier focussen we ons op huwelijken, jubilea, huldigingsmenu's en wat tijdens WO II?

Huwelijksmenu's

Mooie spijskaart van Elisa en Richard (Haaltert) uit 1939 met liefst 12 gerechten.

We schuiven door naar Kerksken 1945, alwaar Maria en Maurice het ja-woord gaven met eveneens 12 gerechten. Ook hier staat Ooft (zie deel I) op het menu.

Aangezien er weinig evolutie is in de spijskaarten springen we naar 1976 met een toch originele voorstelling van de gerechten bij het huwelijk van Lieve & Jacques uit Erembodegem

Spreuken en gezegden op spijskaarten

- *God zegene deze dis, en al wie aan tafel is*
- *God zij dank, voor spijs en drank*
- *Met een lied en een lach en een dank Heer voor deze dag*
- *Welgekomen, moge het smaken. Daarom gaan we eerst een kruiske maken*
- *In heb nu eerst aan God gedacht, omdat Hij ons hier samenbracht*

Eten en drinken tijdens WO II

We herinneren ons nog de “Soldatenkoeken”, de harde, droge overlevingskoek, ongeveer 10 x 10cm. Ook de vleeskroketten zonder vlees, levertraan op school, cichorei en de brokkenpap. Wegens het ontbreken van vlees werden in veel gezinnen konijnen gekweekt in nogal kleine bakjes. Deze kregen vooral paardenbloem, weegbree en gewone berenklauw te kauwen. Deze planten groeiden gewoon door, oorlog of niet...

De soep werd bij wijlen aangelengd met stijfsel (amidon) om deze te binden. Amidon bestaat voor 100% uit rijstzetmeel, gefabriceerd door Remy. Tapioca had een gelijkaardige invloed. Tapioca is een ingrediënt van de maniokwortel en is glutenvrij.

Rantsoenering gebeurde met distributiebonnen en zegeltjes, o.a. om hamsteren tegen te gaan. De visboer kwam regelmatig langs met vaak enkel bakharing. Melk werd bedeed door de melkboer met zijn triporteur.

Fruit werd meestal te vroeg, dus onrijp, geplukt. Volkstuintjes en bermen werden omgetoverd tot moestuintjes.

Een opkikker was Corned Beef, gezouten met grofkorrelig (corned) zout en ingeblikt.

‘Winterhulp’ hielp burgers overleven door middel van bedeling van appelsienen, bananen, chocolade en levertraan aan kinderen, zieken, zwangere vrouwen en minder bedeeden.

Toch feesten tijdens WO II?

Met vaak bloemkool en vlees. Chocolade en gebak ‘van onder de toog’, met achteraf een borreltje en tafelbier. Ook hier staat de pièce-montée pertinent op de kaart en staat de ‘kokkes’ centraal.

Zullen het menu en de spijzen aan de feestdis binnenkort naast ons bestek te vinden zijn op onze smartphone of ipad?

Jammer dat er geen menu’s uit Heldergerm opgedoken zijn. Vreemd....

Spreuken en gezegden op spij斯卡arten

- Bij overdaad in spijs of drank, loopt d'ee-ten drinkkunst deerlijk mank
- As de wijn zinkt, zwemmen de woorden boven
- Wie laat komt doet de andere gasten, onnodig en vervelend vasten
- Dank de heer met hart en geest voor dit zilveren jubelfeest

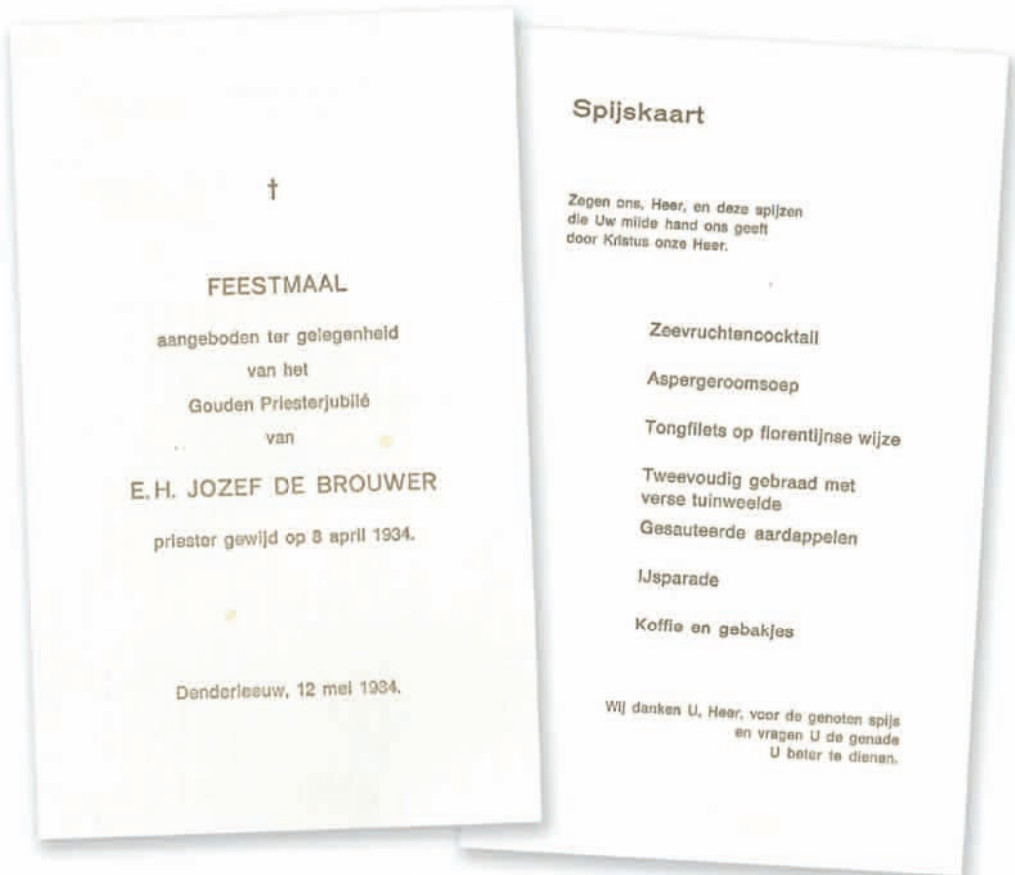
Rik De Schepper

Met dank aan Jacques en Lieve, P. Ghijsels, H. Boeykens, B. Roelants, M. Stalpaert, Mini Museum Mussenzele, C. De Schutter, archief Heemkundige Kring, e.a...

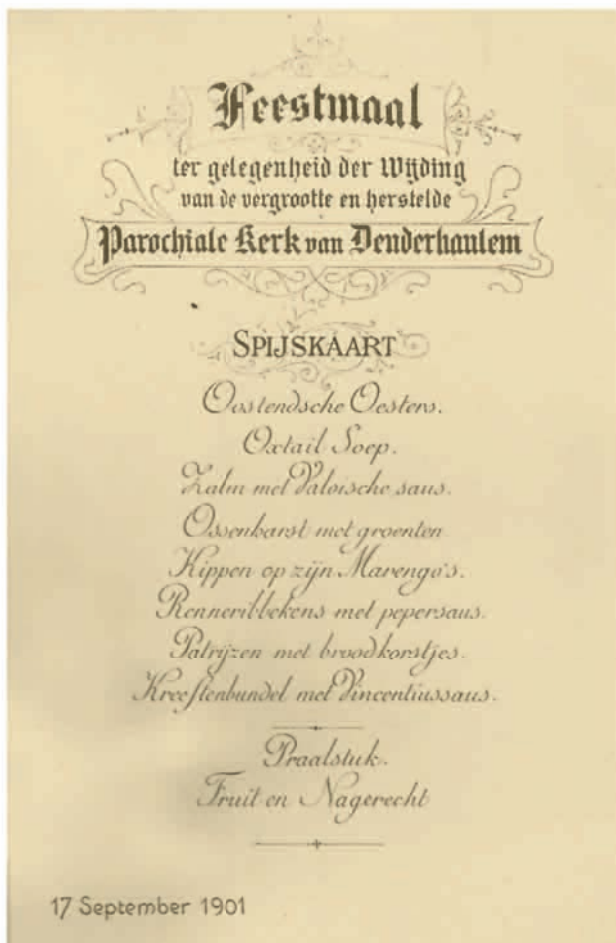
Jubilea en huldigingen en herdenkingen

Op 12 mei 1984
werd in Denderleeuw
het gouden priester-
jubileum gevierd van
E.H. Jozef De
Brouwer

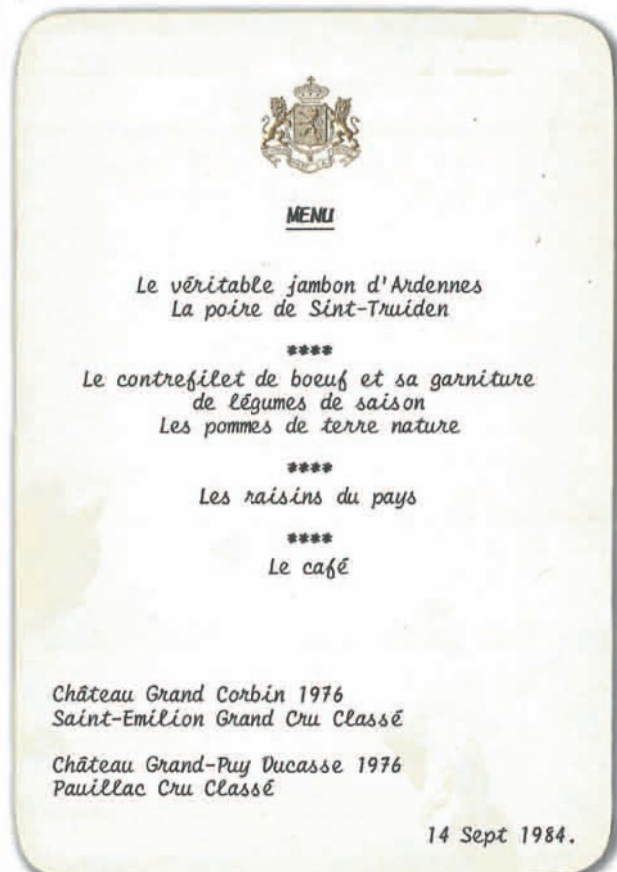
Een toemaatje... uit 1901

*"Feestmaal aangebo-
den ter gelegenheid der
Wijding van de
vergrootte en herstelde
parochiale kerk van
Denderhautem".*

Lezersvraag

Voor welke doeleinden werd dit menu opgesteld?
Gelieve uw reacties te sturen naar info@bkhaaltert.be
of 053 84 15 13

Meisjes aan de universiteit

Een 80 jaar geleden was het niet evident dat afgestudeerde meisjes aan de humaniora hun studies verder zetten aan de universiteit.

Volgens een mededeling (1) van de vice-rector E.H. Van Waeyenberg was *“het grootste gevaar dezer tijden, nl. de vrouw, voor de studenten een gesloten boek en aan de universiteit gekomen, staan zij alleen tegenover dit gevaar. Daarom weest op Uwe hoede. En de meisjes komende uit pensionaten, opgebracht in de vrees des Heeren, komen hier aan de universiteit te staan te midden van een vreemde, ja vijandelijke wereld. Daarom zeg ik tot hen: Weest indachtig de parabel der wijze en dwaze maagden en zorgt ervoor dat Uw olielamp steeds blijft branden”*.

In het document werden dan een aantal strikte regels opgesomd waaraan de studenten zich moesten houden.

“Kledij:

De meisjesstudenten zijn verplicht steeds uiterst zedig gekleed te zijn, liefst donkere kleuren. Korte mouwen zijn ten strengste verboden evenals decolleté, geverfde lippen, gepoederde wangen en gepolierde nagels, want alle uiterlijk schoon is verderfelijk voor den Heer. Dragen der pet is geoorloofd, doch koketterie is uit den boze.

Op straat:

Het is de studenten en meisjesstudenten ten strengste verboden samen op straat te wandelen en met mekaar ander dan wetenschappelijke gesprekken te voeren.

De meisjesstudenten gelieven steeds met twee over straat te gaan. Zij nemen ten allen tijde een zedelijke houding aan. Het mag nooit gebeuren dat zij samen naar de cursus gaan of deze verlaten.

In de cursus:

De meisjes zullen vooraan zitten. Zij zullen door hun houding en naarstigheid en stilzwijgendheid, hun aanwezigheid doen vergeten aan de studenten, voor wie zij geen afleiding mogen betekenen in het ijverig volgen van de geleerde woorden der heeren professoren.

Vergaderingen:

Het is de meisjes toegelaten vergaderingen, opvoeringen Vl. Volkstoneel, doopavonden bij te wonen, echter moeten zij in alle omstandigheden ten laatste 22u 15 de vergadering verlaten, teneinde te 22u 30 in de pedagogieën terug te zijn.

In de vergaderingen zullen de meisjes te samen op de eerste rijen plaats nemen. Na hen zullen de priesterstudenten en Paters zich neerzetten, dan eerst zullen de studenten komen opdat het goed weze dat er op die vergaderingen een neutrale zone weze tusschen beide geslachten.

In de bibliotheek:

De plaatsen zullen bezet worden zoals hierboven aangegeven.

Zijn nog verboden: bioscopen, dancings, patisserieën, drank- en eetgelegenheden, kroegen en andere wereldsche lokalen, verder wandelingen op de Vesten of naar de Zoete Waters.

Het is ten strengste verboden, 's avonds concerten te gaan brengen aan de pedagogieën of kreten te uiten of de huisbel te doen rinkelen. De pedagogieën zijn huizen des vredes en der stilte.

Bezoeken:

Het is ten strengste verboden hun broeder-student op hun studeerkamer een bezoek te brengen. Onnodig te zeggen dat op straf van wegzending verboden is aan studenten met wie men in geen familiebetrekkingen staat.

Wanneer een studentin in uitzonderlijke gevallen bezoek ontvangt van een mannelijk wezen, dan zullen de Eerwaarde Zusters er voor zorgen dat zij steeds op behoorlijke afstand blijven, ik bedoel hier het meisje en haar bezoeker. Liefst zullen zij aan weerszijden van de tafel plaats nemen. Het is ook noodzakelijk dat een Eerwaarde Zuster discreet deze bezoeken volgt.

Het weze de Eerwaarde Moeder Overste op het hart gedrukt mij de meisjesstudenten te signaleren die een uitzonderlijk groot aantal brieven ontvangen. Ook dienen zij er streng de hand aan te houden dat op de

kamers der meisjes geen mannelijke foto's of diergelijke gehangen worden."

De Vice-Rector besloot zijn document als volgt:
"Moest het geval zich voordoen dat een studente andere dan wetenschappelijke betrekkingen onderhoudt met een student dan moet dit mij onmiddellijk meegedeeld worden om beide verdwaalden terug op het rechte spoor der deugd terug te brengen.

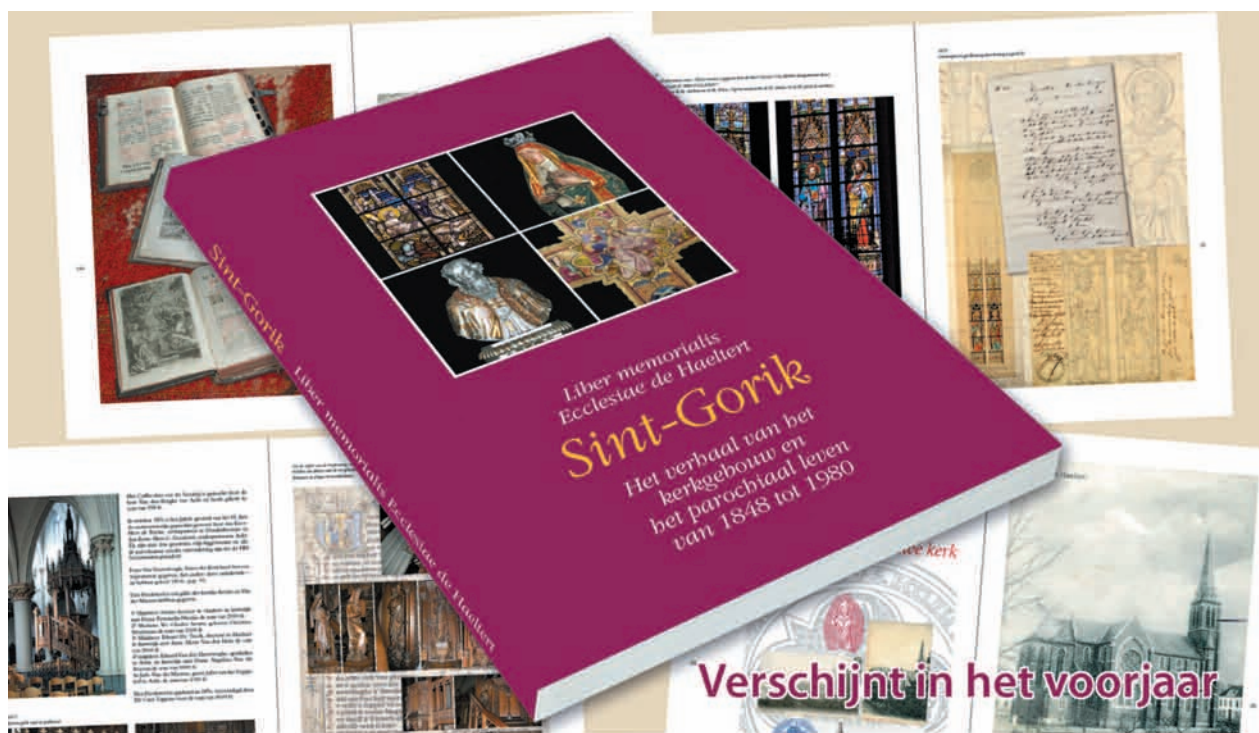
Indien deze schikkingen met tucht en liefde gevolgd worden, dan zullen wij gelukkig zijn het onze ertoe

bijgedragen te hebben om te komen aan onze geliefde Alma Mater tot de strenge, scherpe en weldoende scheiding der geslachten."

*Gedaan ten Vice Rectoraat
St.-Michielsstraat, Leuven
10/11/1936*

1-Kopij, verzameling Robert Welleman.

Nieuwe uitgaven in voorbereiding

Denderhoutem

- Oorlogsmonument WO I
- Orkest Cubana in zaal Moderna
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Karel Van Gyseghe)
- Advocaat De Backer
- Brouwerij Maes
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Lucien Peleman)
- Klooster

- Kleuterklas in het klooster
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Florine De Wetter)
- De Kat
- Het Dorp
(Oud Atoms Fotoarchief)
- Kantklosters
- De gemeenteplaats-benedendorp
(Oud Atoms Fotoarchief)

- Taxi Hector
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Godelieve Van Rossen)
- Dokter Feliciaan Van Oudenhove
(Oud Atoms Fotoarchief)
- Détail Ferrariskaart, 1770
(Koninklijke Bibliotheek België)
- Vergroting parochiekerk, 1900
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Rita De Sadeleer - Roelandt)
- Herinneringsmonument
Adv. De Backer
(Oud Atoms Fotoarchief -
gift Herman Boeykens)

HEEMKUNDIGE KRING

Hantiert & collecties

HEEMKUNDIGE KRING

Hantiert & collecties

HEEMKUNDIGE KRING

Hantiert & collecties

